

Rapport från kvällsguidning i Alby naturreservat med RSMH den 9 maj 2018

Martina Kiibus

Riksförbundet för mental och social hälsa, RSMH, hade bett om en grodguidning i Alby. Jag sade som det var, att jag kan inte garantera några grodor, men att vi kan ha en kvällsguidning tillsammans. När jag rekade hittade jag bara groddjur i den nyanlagda dammen som är i kohagen vid Fnyskbäcken, så rutten blev: Samling kl 20.00 vid entrén vid Fårdala – Kolardammarna – Fnyskbäcken – groddammen och tillbaka till entrén igen. Sex personer deltog inklusive två barnbarn till en av RSMH-deltagarna.

Det var en fantastisk vårkväll. Koltrastarna sjöng för fullt så jag berättade varför fågelhannarna sjunger på våren och hur fåglarnas partnerval går till.

Och så var det fullt av vårblommor. Mattor av vitsippor, liljekonvalj i knopp och tuvor av vårfryle. Vårfryle var ny för deltagarna. Berättade om det oljerika fröet hos både vårfryle och vitsippa som myrorna älskar och därför släpar hem till stacken och på så sätt bidrar till fröspridningen hos flera av våra vårblommor.

På en håll var det som ett vitt flor av nagelört. Som också kallas vårälskling eller rågblomma eftersom det är dags att så råg när den blommar. Även denna blomma var en ny bekantskap för deltagarna. Här växte det också styvmorsviol och kärleksört. Lät deltagarna smaka på kärleksörtens härligt friska c-vitaminrika blad, en primör som uppskattades!

Fortsatte mattemat och bjöd på blåbärsblommor, gökärtsblommor och – vårbrodd eller kolagräs, som verkligen smakar gräddkola. Mycket uppskattade läckerheter!

Vid Kolardammarna berättade jag lite om själva reningen och att groddjursfaunan minskat sedan det kommit in fisk och kräftor i dammarna, eftersom fisk och kräftor äter av groddjurens rom och yngel. Och att det är en av anledningarna till att vi anlagt nya groddammar i Alby.

Gräsänderna simmade omkring, pratade om varför det är olika färger på honan och hanen och kom återigen in på partnervalet hos fåglar. Vi tittade också på bäverhyddan och såg relativt färska gnagspår i Fårdaladiket. Plockade fram lite avgnagda flisor så att de kunde se tandavtrycken på nära håll.

Vid växtbädden låg det gammalt dun från kaveldun på marken. En av deltagarna hade fått höra att kaveldun fångar upp så mycket gift och därmed blir giftig själv, så jag fick förklara syftet med växtbädden och att det snarare är kväve som fångas upp. Och att man förr använde dunet som kuddstoppning.

Vid fikaborden vid växtbädden tog vi en skön fikapaus innan vi vandrade vidare. För att överhuvudtaget ha en chans att se några grodor så behöver det bli mörkt, så det var bara bra om det drog ut lite på tiden innan vi kom till hagen. Vi gick i ett ganska lugnt tempo och det var många frågor och funderingar som kom upp under vandringen, så det var väldigt avstressande, vilket också är viktigt, inte minst för den här målgruppen.

En av deltagarna älskar gullvivor, så jag stannade till vid en backe med gullvivor i blom. Visade de röda strecken i de gula blommorna. Strecken fungerar som vägvisare till de pollinerande insekterna. Jämförde med det gula i mitten på vitsipporna och styvmorsviolernas och skogsviolernas streck.

Så följde vi Fnyskbäcken och tittade på alla bäverfällda träd. Ormbunkarna ”knoppades” så fint. Citerade Evert Taubes ”Vals på Ängön”; ”Ormbunken rister sin ringlande knopp”.

Visade den ihåliga aspen där kattugglan bor och härmade kattugglans läte. Kattugglan själv behagade dock inte visa upp sig. Vi tittade också på några andra grovstammiga aspar som var fulla av asptickor och pratade om hur många som kan leva i och på en asp.

Så kom vi till groddammen och gick sakta några varv runt den i ficklampornas sken. Vi hittade mängder av smådjur, som skraddare, vattenspindlar, klodyvel, rygg- och buksimmare, dykarbaggar, dagsländor, snäckor, iglar, kvalster och mygglarver. Ett myller som väckte stor fascination inte minst hos barnen, men även de vuxna deltagarna. Fladdermössen började dyka upp och flög lågt över dammen och på himlen lyste Venus, en magisk kväll.

Och när det väl blev riktigt mörkt, började groddjuren dyka upp. Inga större mängder, men vi såg några mindre vattensalamandrar och en juvenil padda. Berättade om groddjuren, hur de lever och hur deras parning går till. Där grodorna och paddorna lockar på honorna med sina läten medan salamandrarna får lekdräkter och dansar för honorna. Den juvenila paddan hoppade upp på land så att vi kunde titta på den på lite närmare håll och prata om hur man kan skilja paddor och grodor åt. Visade den lite skrovliga huden och giftkörtlarna bakom ögonen.

Sen vandrade vi tillbaka tillsammans i mörkret. Bara det var en speciell upplevelse, så stilla och fridfullt. Så även om vi inte såg mängder av grodor, var deltagarna jättenöjda med kvällen och guidningen.